

Erfgoedbundel

van

Ursel

"de Brugstraat"

door

Van Darys August

Ursel 2008

De Brugstraat en omgeving.

Figuur 1 - Brugstraat - zicht van aan het kapelletje -

Het betreft hier in feite een deel van een "heirweg" die eeuwenlang Gent met Brugge verbond. Op Ursel zelf begon de Brugstraat vroeger aan het Kruis - nu Veldkruisstraat -, en liep voort tot de grens met Knesselare. Ook daar kreeg die route dezelfde naam en wellicht waren - of zijn er nog - meerdere gemeenten die deze naam gegeven hebben aan die oude reisweg. Wanneer het belang ervan teloor is gegaan is niet zomaar bij benadering te zeggen, maar het is toch sinds de middeleeuwen dat er ook andere routes worden gebruikt om die twee steden met elkander te verbinden.

Zoals men op bijgaande foto kan zien werden de huizen die er later kwamen op te staan in feite gebouwd op de straatgrond, men noemde dit ook "cijnsgrond". Misschien heeft de breedte van deze oude weg wel als voorbeeld gediend bij de aanleg van sommige andere straten te Ursel, zoals:

de Hendelstraat, de Veldkruisstraat, de Kapelstraat en ook nog de Vrekkemstraat, allemaal van gracht tot gracht gemeten, brede wegen, veel

breder dan diegene die men in veel andere gemeenten kan vinden.

Het noord-oostelijk grondgebied van onze gemeente is in vergelijking met de rest van Ursel, sinds honderden jaren een schier onbebouwd gebied gebleven. Waar de bewoners zowat overal "hun nest" bouwden en er ook woonden, daar precies vanwaar de noord- en oostenwinden hun winterse felheid over land en bos bliezen, daar aan die grenszijde bleef het uitzicht van het landschap bijna totaal verspeend van de uiterlijke aanwezigheid van enige huizenbouw en van de erbij horende bevolking, waarom?

Wat was de oorzaak van het moedwillig of gedwongen mijden van deze uitkant van ons grondgebied, om er te bouwen en om er te wonen?

Dit zo goed als vereenzaamd noordelijk grensgebied van onze gemeente, paalt aan het vroeger zo gekende "*Maldeghemvelt*" en aan Adegem. Dat "*velt*" was eeuwenlang een woest en schier onbewoond gebied, voor het grootste part op Maldegem gelegen. Adegem is een gemeente die nu bij Maldegem gevoegd is, en waarvan de kerk en het dorpscentrum niet verder van Ursel verwijderd ligt, dan bvb. dat van Zomergem, Knesselare of Bellem. Nochtans hebben wij met deze gemeenten en hun bevolking van oudsher steeds opnieuw herhaalde en voortdurende kontakten, terwijl dat met Adegem geenszins het geval is. Hetgeen sterk onderlijnt datgene wat Adegemse vrienden waar ik ooit werkzaam bij was, herhaaldelijk opmerkten: "Adegem ligt buiten de wereld!"

Het klonk eerder lachwekkend, maar die uitspraak sprak van een gevoel dat zij als burgers van die gemeente ondergingen wegens de eenzame afzondering waar zij ginder woonden; niet alleen vervreemd van Ursel, maar evenzeer van alle andere omliggende gemeenten, zoals Maldegem, Eeklo, en ook nog Balgerhoeke. Hetgeen de verlatenheid van ons noord-oostelijk grondgebied inderdaad bevestigd, want het "*Maldeghemvelt*" én de uitlopers ervan, hebben aan onze noord-oostelijke grens eeuwenlang de rol van een soort niemandsland vervuld. De schrale landbouwgrond van dat "*velt*" heeft daar zeker een rol in gespeeld.

Maar de voor iedereen zichtbare noord-oostelijke grens van Ursel werd van oudsher gevormd door de Brugstraat, de zeer oude verbindingsweg tussen Gent en Brugge en op oude landkaarten aangeduid als "*heirweg*". Die weg of straat was oorspronkelijk heel breed, en komt van Zomergem en Ronsele langs Diepenbeek door het Keigatbos tot aan "het Kruise" - tegenwoordig ook nog "het boerenparlement" genoemd - aansluiten bij de Veldkruisstraat. Vandaar loopt die "*heirweg*" aan de Bareere over de Eeklose Weg en begint daar als de Brugstraat haar looprichting naar de Drongengoedbossen en verder naar Knesselare, over Oedelem en zo richting Brugge. De foto op de beginpagina laat ons zien dat de huizen of huisjes in de Brugstraat dicht aanéén gebouwd werden, allen aan dezelfde kant van de straat, een aantal hoevewoningen buiten beschouwing gelaten.

Het opmerkelijke van die oorspronkelijke bebouwing was echter dat de huisjes op "cijnsgrond", dus gemeentegrond werden gebouwd, én dat zij allemaal met hun voorzijde naar dezelfde kant waren gericht, met de voordeur en het venster naar de noord-oostzijde kijkend, met zicht op de straat en met hun rug naar Urseldorp. In mijn kinderjaren was die oostkant tot op amper 50 à 70 meter van de straat volgeplant met denne- en sparrebomen, en de Hulseloobossen die daaraan hun naam ontleenden, dienden voor de bewoners van de Brugstraat als een beschermende wal tegen de koude noord-oostenwinden.

Want het waren voor het grootste part heel arme mensen die daar woonden, bouwen op "cijnsgrond" of gemeentegrond zegt reeds genoeg. Velen, zowel mannen als vrouwen werkten van jongsaf bij de landbouwers of in de bossen

rondom; ze gebruikten dan ook letterlijk alles wat de bossen voortbrachten. **N**atuurlijk op aanvraag of in opdracht, en met de toelating van de eigenaar of de boswachter. Die boswerkers trokken van 's morgens vroeg thuis weg, met een hakbijl, zaag en spade, een knapzak met boterhammen en een "pulle" koffie. In de wintermaanden zorgden zij voor een klein houtvuurtje, waarop zij hun koffie en hun handen en voeten konden verwarmen of zelfs hun kleren konden drogen. Wanneer er een bosbestand werd gerooid, dan werden eerst de bomen omgezaagd en van de takken en de schors ontdaan. Op die aldus vrijgekomen bosgrond moest er gewoonlijk een nieuw bos geplant worden. Dan werd er "gerond", zo noemde men de bewerking die erin bestond dat alle stroken of singels - percelen - van het omgezaagde bos werden omgespit en van de boomstronken ontdaan. Dat was zeer zwaar werk, vooral omdat er kleigrond mee gemoeid was. Het was zo dat er niets van het bos verloren ging, de spar- of denneappels werden verzameld en waren zeer goed om thuis het stoofvuur te ontsteken, de takken werden in takkenbossen verwerkt en tot houtmijten gestapeld. De stronken werden door de boswerkers vakkundig gekleefd en eveneens tot houtmijten gevormd, en de schors van de bomen was zeer rijk aan hars en kon als vuurbron heel veel hitte verspreiden, zelfs het gras dat op de bosgrond groeide en van een lange, taaie soort was - leemgras - werd gebruikt als afdekkingsmateriaal voor de aardappelen tegen vorst en winterse koude. Boswerkers hadden dus heel veel te doen, vooral hier te Ursel, aangezien er in de vorige eeuw nog honderden hektaren bos waren aangeplant op ons grondgebied. Maar dat bosbestand zou in de 20ste eeuw onder de invloed van de twee wereldoorlogen, heel sterk verminderen. Het waren vooral de Duitsers die voor oorlogsdoeleinden de bossen te lijf gingen en er zelfs de burgers voor opeisten. Door die kaalslag is de Brugstraat nu meer dan vroeger in het zicht van de mensen gekomen, de straat is nu beroofd van haar vroegere dekmantel, van de bossen van Hulseloo!

We beschikken over een militaire stafkaart met het jaartal 1947, die ons laat zien hoeveel bosbestand er te Ursel nog wel was in het begin van de 20ste eeuw. Het is natuurlijk zo dat deze kaart reeds tientallen jaren in "voorbereiding was" vooraleer ze werd gedrukt, en zo was het bosbestand langs de Eeklose weg reeds sterk verminderd vooraleer die kaart in gebruik werd genomen.

Figuur 2 - militaire stafkaart - laat ons het bosbestand zien ten noord-oosten van de Brugstraat voor 1940 - het kruispunt rechtsonder is de Bareere

Momenteel is het zo dat gans die oppervlakte tussen de nieuwe Eeklose weg vanaf "de Bareere" en de oude Eeklose weg - of "cruysstraet" - ten noord-oosten van de Brugstraat, ontdaan is van alle bosaanplanting, uitgenomen een klein stukje bos dicht bij het Blakkeveld, bekend als "Hulseloowalleken". Op nog oudere landkaarten kunnen we zelfs de vergelijking maken met het huidige bosbestand op onze gemeente, en daarop zien we dat de beide wereldoorlogen een zeer nefaste invloed gehad hebben op het bosbestand te Ursel waar vooral rond de Brugstraat, het Drongengoed en het Keigat zeer veel bossen werden gerooid en helaas, niet meer werden heraangeplant! Het was de heren grondbezitters de moeite niet meer waard, om nog maar eens het risico te nemen verlies te lijden aan nieuwe bosaanplantingen. Zo kwam het dat veel bosbestanden in het Drongengoed, de Hulseloobossen én het Keigat voorgoed verdwenen. Een aantal landbouwers waaronder Raymond Landuyt uit de Brugstraat, dierven het aan om na Wereldoorlog II, een groot aantal hectaren bosgrond te cultiveren tot landbouwgrond, mits het toedienen van een massa meststoffen en vooral zwaar labeur.

Het kruispunt (14.56) onderaan rechts op de militaire kaart is de Bareere; naar rechts komt men in de Veldkruisstraat, rechts naar boven gaat men naar Eeklo, naar links begint de Brugstraat. Het is pas sedert 1838 dat dit nieuwe gedeelte van de Eeklose weg vanaf de Bareere werd aangelegd. Bij Koninklijk besluit van 2 mei 1838 verkregen de provincies Oost- en West Vlaanderen de toelating om een steenweg in kasseistenen aan te leggen tussen Eeklo en Tielt. Reeds in 1838 werden belangrijke gedeelten van deze weg aanbesteed en begon men met de werkzaamheden. Deze kasseiweg werd dus aangelegd op het grondgebied van Eeklo - Adegem - Ursel - Aalter - Ruiselede - Tielt. Op het grondgebied van Ursel volgde die weg vanaf de grens met Aalter een nieuwe bedding dwars door de akkers en weiden ten zuiden van de Pietendries naar Urseldorp. Vervolgens vanaf Urseldorp tot aan de Brugstraat op het spoor van de Hullestraat, en van daar af trok men een nieuwe bedding in de richting van de Kruipuit. Men schiep dus een nieuw kruispunt - de Eeklose weg met de Brugstraat - dat men de Bareere noemde. Zoals te zien is op dit fragment van de stafkaart, doorkliefde deze "nieuwe" Eeklose weg de bossengordel die van het Drongengoed over Hulseloo naar het Keigat loopt. Maar ook langsheen deze nieuwe weg werden de bossen meer en meer gerooid en verdrongen!

Figuur 3 - Eeklose weg - links was de herberg "In de Bareere" - rechts was de herberg van de familie Roets

Als men in de Brugstraat komt is er ongeveer halfweg tussen de Bareere en de Hendelstraat het begin van de oude Eeklose weg. Een nog oudere benaming ervan was de "cruysstraete", maar door de bewoners van de Brugstraat werd deze weg de Hulseloodreef genoemd.

Figuur 4 - de Hulseloodreef - ooit de Eeklose weg en daarvoor "de cruysstraete" genoemd

Die dreef loopt ten einde op de Hulselostraat die de grens vormt met Maldegem, Kleit en Adegem. Want er stond ooit, zoals we weten door een zeer oude beschrijving van in het jaar 1345, een kruis op het einde van de Hulseloodreef: *"item van di paele di staet inde jabbeke inde Vlaeminckstraete noortwaerts streckende up di Cruuce di staet bewesten Hulslo totter loke an di hooftside van Hulslo"*.

In 1418 werd dit grenskruis nog eens vermeld: *"ende van daer gaende tot den cruce van hulslo ende den west muercel hove, de kerckwech van crailo aen de westside"*.

Het was in 1731 dat landmeter Jacques Steyaert een opmeting deed van gans Ursel, samen met een "keetenslepere". Hij maakte van die opmeting een dagelijks verslag op, en bevestigde daarin dat er ginder boven ooit een kruis heeft gestaan: *"Ten vierden insgeleycs ghemeten noort-oostwaerts vande selve kercke langst de kercke ofte hullestraete voorby 'thuys bewoont by giulle buyck in den wyck ten hulle alwaert een weynighe vande straete staen twee huysen alsoo tot opde brugstraete aldaer de selve brugstraete een weynigh vervolgende langst den noortcant van t'selve naer de cruysstraete tot aen een cheynscken op de straete als onbehuyst en bevonden 't selve onbehuyst cheynscken vande voorn.(oemde) kercke te disteren tot ses hondert 20tig roen ses voeten"*

Daarna veranderde de naam in Eeklose weg, en die bereikte men dus vanuit Urseldorp langs twee kanten.

Figuur 5 - de Hendelstraat - hier liep de straat "tende", ze noemde dus ooit de Tendenstraat - foto genomen vanop de Brugstraat - daarboven ligt het hoogste punt van Ursel

Figuur 6 - de oude Eeklose weg - loopt hier over de Blakkeveldstraat - achter het bosgebied van Hulseloowalleken ligt het militair vliegveld - daar boven ligt ook de Moteput

Als men van hier aan de kerk de Hendelstraat volgt en vervolgens naar rechts tot halfweg de Brugstraat de Hulseloodreef ingaat, dan bemerkt men duidelijk dat de breedte van deze wegen weinig verschilt van elkaar. Hogerop komt men aan het "Hulseloowalleken" en dicht bij het Blakkeveld, waar de Hulseloodreef uitkwam op de Hulseloostraat en rechtsaf slaat in de richting van de Murkel. Daar is er echter een moeilijk begaanbaar én moerasachtig gebied ontstaan. Hier komen we dus op het hoogste plateau van Ursel, want hier rond dit gebied ontspringen ook kleine bronnen, de oorsprong van een aantal waterlopen die niet alleen Ursel en Knesselare bevoeien, maar hier op dit plateau is ook de Eeberg gelegen en ontspringt de Eede die door Maldegem stroomt. Verderop in de richting van de Kruipuit ligt deze vroegere Eeklose weg er nu nog altijd als een oude kasseiweg te bewandelen, wanneer die kasseien werden gelegd weet ik niet, misschien wel in de 18de eeuw.

Halfweg de Brugstraat loopt de Hulseloodreef dus naar omhoog, rechts van deze weg op de kaart zien we een kleine onbeplante driehoek met een woning erop aangeduid, dat is mijn geboortehuis, waarvan nu alleen nog maar de stallingen en de schuur overblijven. In de middeleeuwen stond ginder boven een "mote", een oude Keltische benaming voor een omwalde hoeve. Daarvan rest nu alleen nog de "moteput", die is te bezichtigen in het bosje op het einde van het vliegveld, dat draagt dus de naam "Hulseloowalleken". Een verwijzing naar een waterput die in feite een overblijfsel zou zijn van de vroegere omwalling. Rond die put deden vroeger in de Brugstraat een aantal legenden de ronde, men sprak er over "de verdronken klokken" van de Moteput: *"bij stormweer en bij nacht, dan worden ginder nog de klokken geluid, daar stond ooit nog een kapel"*.

Wie van ons kon die legende tegenspreken? De ouderen wisten veel meer dan de jongeren, en wij fantaseerden over heksen, tovenaars en andere bosgeesten. Daar was er in de Brugstraat aan de rand van de Hulseloobossen géén gebrek! Vader was er in mijn kindertijd boswachter en nam me soms 's avonds mee tot omhoog dicht bij het Blakkeveld. Daar moest hij de bareel sluiten die de toegang tot de dreven versperde, en hij toonde mij dan de "moteput".

Wanneer er in heel droge zomers bij de Brugstraatse mensen gebrek was aan regenwater - zij hadden toen geen dakgoten aan hun kleine huisjes -, dan trokken ze met kruiwagens en emmers, tonnen of kardeel naar de moteput om water, want die kwam nooit droog te staan. Nu is de waterspiegel ginder boven sterk veranderd, sedert de aanleg van het nieuwe vliegveld komt er bijna nooit nog water in die put. Het rioolstelsel van het vliegveld geleid al het regenwater van de betonnen bedekking van de startbanen, nu door betonnen riolen naar de grens van Ursel met Oostwinkel tot in de Wagenmakersstroom, ook de Jabbeke genoemd. Bij erge onweders komen massa's regenwater vliegensvlug van het vliegveld in de lager gelegen gebieden terecht, met veel kans op overstromingen in de dorpen rondom.

Dus die "moteput" van het Hulseloowalleken of hetgeen er nog van overblijft is heel oud, en de verhalen en overleveringen erover worden nu niet meer opgehaald in de Brugstraat, de ouderen zijn verdwenen. Maar een grond van waarheid is niet uitgesloten, ik bedoel daarmee, een klok kan er wel geweest zijn op die vroegere omwalde hoeve - mote -, een omwalling met water uiteraard ook waarvan nog een klein deel is overgebleven. We kunnen ons afvragen, heeft er ooit een kapel gestaan en dat is heel twijfelachtig. Zeker is wel dat er in vroeger tijden op veel grote, oude hoevegebouwen een klok werd aangebracht, die bij gevaar en/of brand kon geluid worden. Als we spreken van ginder boven, dan duiden we daarmee het hoogste punt aan van Ursel en dat is toch zoiets als 29 meter boven de zeespiegel.

De plaats om daar een omwalde hoeve te vestigen was dus zeker goed gekozen. Waarschijnlijk was dit tevens een rustplaats voor mens en dier, wanneer die deze weg wilden volgen, want het was verderop zowel naar de west en de noord-oostkant een zeer eenzaam gebied. Maar het was toen toch ook een reisweg tussen Eeklo en Brugge.

Figuur 7 - het restant van mijn geboortehuis staande in de Hunseloodreef

Op de foto zien we de rest van de hoevewoning en de omgeving waar ik geboren ben. Op de gevelmuur is duidelijk de aftekening te zien van twee schouwen: links was de voorplaats met de Leuvense stoof, rechts de keuken met de open haard. Dan was er nog de "weefkamer" of beste kamer, een voutekamer, een kelder, en een trap die naar de slaap- en graanzolder voerde.

Een aan de westgevel aangebouwd bijgebouw of "braskot", bevatte een fornuis dat gebruikt werd om dierenvoeder te warmen, en een oven om brood te bakken. We hielden een paar koeien, varkens, kippen en konijnen en een weinig akkerland en weiden. Het was voldoende om ons ganse gezin te voeden, hoewel vader ook nog uit werken ging en er bovenop nog boswachter was.

Vanuit de Brugstraat begon er aan de rechtse kant van de Hunseloodreef een wandel- en fietspad dat belegd was met fijne opgebrande kolensintels, en ernaast was een gracht die het fietspad gescheiden hield van de dreef. De ganse omgeving van onze hoeve, met rondom bossen in velerlei kleuren en geuren, met allerlei vogels en kleine wilde dieren, gaf aan ons die er toen woonden een zalige levenservaring, hoewel we dat toen niet of te weinig beseften.

Er was echter in de Brugstraat zelf, ook nog een voetweg die naar Urseldorp leidde. Zoals die ook in andere gemeenten ontstonden, en gegroeid uit honderden jaren bewandelen, was er rechtover de Hulseloodreef een kerkwegel ontstaan. Daarvan maakten de mensen graag en veelvuldig gebruik om naar de kerk of naar de winkels op het dorp te gaan. Deze voetweg is nu helaas helemaal verdwenen, maar het was lange tijd voor iedereen "de naaste weg", dus de kortste weg en dat betekende veel voor de bevolking van de Brugstraat.

Immers, om naar het dorp te gaan kon men langs de Bareere rondgaan of langs de Hendelstraat. Maar het was tijdbesparend en minder vermoeiend indien men de voetweg dwars door de velden en weiden gebruikte. Maar zelfs dan was het toch nog ongeveer twee kilometer stappen, om van aan het begin van de Hulseloodreef tot aan de kerk te komen, dat was vlak naast de Villa Maria in het Wulfputstraatje. Het is jammer maar het was natuurlijk niet te weerhouden, die kerkwegel is verleden tijd geworden!

Toen we schoolwaarts trokken met een ganse bende kinderen van de Brugstraat, dan gebruikten we in het goede weerseizoen bijna altijd het voetpad dat ons naast het Pooverschorebos over de Jabbeke voerde, nu de Wagemakersbeek genoemd. Soms weideafsluitingen volgend, soms rond akkerland liep en over de Hekelstraat uiteindelijk aan de Villa Maria uitkwam, bij de kerk. Het was een prachtige weg voor ons, dwars door de natuurlijke omgeving waar Ursel toen toch zo rijk aan was. We gingen, liepen én sprongen zo viermaal op één dag over en weer als we naar school moesten, dat waren veel kilometers.

Maar voor ons kinderen was het doodgewoon, want na die schooluren én die kilometers, begonnen we 's avonds aan de dagelijkse spelletjes in en rond de Brugstraat. Zo was er het "baanderen", met het spaakloze wiel van een kapotte fiets die met een stok in de holle buiging werd voortgerend over de bonkige straatstenen; het "kallestekken", met loden of ijzeren schijven werd er naar een blikken doos geworpen die in een op de grond gegrifte cirkel stond opgesteld met marbels erbovenop. Het "bolleketten en knikkeren", boogschieten met door ons zelf gemaakte bogen en pijlen. Of schieten met de rekkerboog, dat was ons meest geliefde speeltuig-wapen bij uitstek, tientallen kilo's keien werden door ons in het Keigat opgeraapt en naar vogels en allerhande doelen de lucht ingeschoten, wij waren daar zeer bedreven in. Het "tobben" met de pees en de houten kegel met een ijzeren pin, dat spel behoorde bij een bepaald seizoen, en zo waren er nog seizoensgebonden spelen.

Wanneer de herfst naar de winter overging liepen wij 's avonds in de Brugstraat soms ook wel rond met een uitgeholde raap, met daarin een stomp brandende kaars, zelfs sneden we zo rapen met een mond en ogen, het waren maskers. Het ijsstoelen op de bevroren drinkplassen en beken, het sneeuwballen. In de lente trokken we de bossen in op zoek naar vogelnesten. We klauterden dan de sparrebomen in en hingen gewoonlijk vol met plakkende hars op handen en benen, zonder te spreken van bijhorende snijwondjes en/of gescheurde kleren. Een variant op het sneeuwballen gooien was het kleiballen, met bloedneuzen en blauwe ogen tot gevolg. Bootje varen op de beken was voor het regenseizoen en stekelbaarskes vangen in de zomer, dan was het heerlijk fris in het water, met de blote voeten erin. Bij gebrek aan een echte voetbal schopten we dan maar op een blikken doos.

Met klompen aan de voeten die zorgden dat onze knoesels door het hout en het leder steeds opnieuw geschonden werden, opnieuw aan het bloeden gingen en opnieuw aan onze kousen plakten. We waren het zo gewoon, niemand onder ons droeg schoenen tenzij de zondag om naar de mis te gaan.

De meiskes hadden andere spelen, met het danskoord, of het hinkelspel op één been springend van vak naar vak op een patroon dat in de aarde was gegrift. Ook "aloet" of verstoppertje spelen, dat kon ook samen met de jongens. Kortom wij als jonge snaken amuseerden ons opperbest, wij speelden toen nog met hart en ziel alsof ons leven er vanaf hing.

De Brugstraatse mensen leefden een beetje afgezonderd van de rest van de Urselse bevolking. Zoals ze woonden met hun rug naar het dorp gekeerd, zo gedroegen ze zich in feite ook, ze hielden niet van uiterlijk vertoon, noch van grootspraak, noch van pluimstrijkerij. Meermaals ondervonden we op de speelplaats dat we een beetje scheef bekeken werden. We hoorden ook over uitspraken die inwoners van Ursel deden over "de Brugstraatse bosbewoners", waardoor we wisten dat wij door sommige mensen gewantrouwd werden; was dit terecht? Laat ons eerlijk zijn, zwarte schapen zijn overal te vinden, maar waren een uitzondering. Goedhartige, trouwe, werkzame mensen, die wroetten van dag tot dag om het hoofd boven water te houden, die waren er het meest. Er was daar bovenal veel saamenhorigheid tussen de burens onderling, en men maakte er graag plezier. Het was toen zo dat de mensen na het avondmaal bijéén kwamen, buiten in de graskant, tenminste als het een beetje droog was. Ook wij, de kleinen en meestal moe gespeeld, zaten errond om alles af te luisteren. Aan de overkant stonden de kleine huizekes met hier en daar achter een vensterken, het flakkerende licht van een petrollamp of een kaars, en terwijl het langzaam donker werd "deden" de ouderen hun verhalen.

Over het werk in de bossen, vogels en konijnen vangen, mollestekken, over "pensejagen", over dronkaards, vechtpartijen, velokoersen, en over allerlei zotte streken, die door sommige beruchte straat- of dorpsgenoten ooit waren uitgehaald. Zo waren er toen "de Witte Ross" en "Bels de Volder" die allerlei straffe toeren hadden gepleegd. Beiden hadden ze acht jaren legerdienst geklopt bij het 3de Lanciers te Vilvoorde, waarvan er 4 jaren straftijd bijgerekend was. Die vonden er niets beters op dan met hun legerpaard in "congé" te vertrekken naar huis en de omgeving..., kwestie van eens plezier te maken! Het waren straffe mannen die deden waar ze goesting in hadden, zonder zich veel om de gevolgen te bekommeren. Ward Versluys en Gustje Vincke hadden eens "gespookt". Ze trokken met een geit tot aan de buize van de Wagenmakersbeek in de Hendelstraat. Dat was daarrond toen nog allemaal bos, en het gebeurde op een zondagmorgen heel vroeg. Wanneer de kerkgangers van Kleit-ten-Doorn en de omgeving van Kraailo langs de Kleitkalseide en de Brugstraat, de Hendelstraat kwamen afgedaald tussen de nog donkere bossen door, dan deden Ward en zijne kameraad de geit mekkeren en trokken ze terzelfdertijd een brandende petrollamp tussen de sparren omhoog en omlaag. Met als gevolg dat de Kleitse mensen met schrik bevangen in allerijl terugkeerden vanwaar ze kwamen. Ja, aan spoken werd er toen nog door zowat iedereen geloofd. Zo hoorde Ward Versluys ook eens de biecht van een oud vrouwtje in de biechtstoel van de kerk te Kleit, een vergrijp waarvoor hij trouwens achteraf door "de Juge" werd bestraft!

Pensejagers waren ook veelbesproken figuren, maar ze werden zelden bij naam genoemd. Veel daarrond gebeurde in geheimzinnigheid, hoewel de mensen in de Brugstraat er toch wel het fijne van wisten.

Bij sommigen was het er hun niet om te doen om geld uit die stroperij te halen. Maar iedereen lustte graag eens een konijntje, en die werden gevangen met strikken in de velden of bossen rondom, het was soms een wonder dat er nog konijntjes rondhuppelden. Maar fazanten, snippen en patrijzen riskeerden evenzeer hun leven.

De echte pensejagers, dat waren zij die met het geweer en de lichtbak naar het Drongengoed, het Spilthoorn te Bellem of zelfs naar de Drongenmeersen trokken, maar ook het Keigat en de Hunseloobossen waren in trek. Wieten Claeys en den Dikken Van Parys waren van die echte pensers, Wieten werd zelfs bij een nachtelijk treffen met een boswachter neergeschoten en stierf later aan de verwondingen van die schietpartij. Velen van die pensers zaten met blauwe plekskes in hun lichaam, dat waren de inslagen van loodkorrels uit de kardoezen, en ze lieten dat graag eens bewonderen.

Aan bijnamen was er ook al geen gebrek, het grootste part van de bewoners werd er mee bedacht. Bijnamen als: Ede Tramot, Julie den tram, Buik van Campe, Velleken, Celina 't kanon, Milor, den Dikken en noem maar op, circuleerden over de Brugstraatse mensen en niemand nam daar aanstoot aan.

Figuur 8 - Marcel Claeys - met links in het midden zijn beschermheer Urbain De Keyser, dat was een bierbrouwer, en rechts zijn "soigneur" Gustje De Paepe

Een bijzondere inwoner van de straat was Marcel Claeys de coureur, waarvoor de ganse Brugstraatse bevolking soms te samen liep bij "Berkostens", om aan de openstaande deur het radioverslag te kunnen volgen over één of andere bijzondere velokoers waaraan hij deelnam. Marcel won ooit nog eens het kampioenschap van Vlaanderen in Koolskamp, dat was indertijd een prestigieuze velokoers. Mede door het koersen van hun zoon, hield het gezin Claeys een herberg open juist tegenover de ingang van de Hunseloodreef. Daar buiten op de graskant was het de geliefkoosde plek van veel bewoners om te komen luisteren naar Cyriel Speeckaert die vloeken kon als géén ander, maar hij speelde ook op de "accordéon".

Hoewel zijn vakmanschap niet zo denderend was, kon hij toch telkens rekenen op heel wat luisteraars die voor bijval zorgden. Liedjes van die tijd, dus de dertiger jaren van de vorige eeuw, waren onder andere:

" 'k ben naar Parijs geweest, 't was daar een reuzefeest..."

of ook nog:

"Ik zwerf verlaten, weer langs de straten, 'k Kan 't leven laten, welk droevig lot",

Dat was met een verwijzing naar de Spaanse burgeroorlog; maar ter ere van Marcel Claeys was er één speciaal lied:

"En om koureur te worden moet ge kunnen rijden,

Ja, uw benen mogen in geen knopen slaan,

Ge moogt niet roken of niet drinken of niet vrijen,

Ja, ge moet de mooie meisjes laten staan."

Juist die twee laatste regels waren het moeilijkst in ere te houden voor Marcel Claeys, en toen de oorlog uitbrak was het koersen gedaan.

Er waren toen nog twee andere herbergen en die stonden aan het begin van de Brugstraat. Dat was bij Stien Claeys - "In de Bareere" - en op de andere hoek de herberg van de familie Roets. Maar bij Stien lag er een bolbaan voor de deur en daar vertoefden 's zondags de meeste klanten.

Sommige mensen hadden vast werk maar lang niet allemaal, de meesten werkten bij de boeren op het land of in de bossen. Ze hadden bijna allemaal een "lochtingsken" en kweekten er aardappelen en groenten op, en als bemesting zocht men naar de achtergelaten uitwerpselen van de koeien en de paarden, en ook de aalput had zijn nut. Enkelen hadden een schaap of een geit of een paar konijnen, en hier en daar had men een "kortwagen" - een kruiwagen -. Een velo was een luxeartikel voor de meesten, er waren er dus weinig te bespeuren.

Dikwijls rook gans de straat naar éénzelfde menu, dat was zo als de mosselman langs gekomen was, dat was ook zo als de viskerre haar ronde had gedaan, en 's zondags was het overal koekebrood of rook het naar karbonaden of worst. Ook schardin kon geweldig ruiken, die werd op boterpapier gelegd en bovenop de Leuvense stoof gebakken. Verder was er nog droge haring die veelal geroosterd werd op het open vuur, pekelharing, rolmops, levaart, buikschotel, bloedworst, droge worst, roggebrood en aardappelen. Ook taatjespap en karnemelkpap werd veel opgediend, maar biefstuk kwam heel uitzonderlijk de zondag op tafel, de meeste mensen konden zoiets niet of moeilijk betalen. 's Zaterdags werd er door sommige vrouwtjes zand gestrooid op de vloer van hun huizeken, dat was een oud gebruik, en er kwam regelmatig een man met een steekkar de ronde doen om zand te verkopen.

Op de boerenhoven had men een eigen waterpomp, maar in de Brugstraat zelf was er maar één waterpomp, en die was gemeenschappelijk bezit. Die stond buiten aan de gevel van de woning van Cyriel Versluys-Zulma De Keer. Dat was daar in feite de verzamelplaats van alle vrouwen, die emmer per emmer om water kwamen voor huishoudelijk gebruik. De voordeur van Zulma's huis stond altijd open voor iedereen die kwam en ging of zitten wilde, alle nieuwtjes kwamen daar ter sprake, evenals de grappen en de grollen die erbij hoorden.

Figuur 9 - oud, vervallen en overwoekerd - het huisje met de waterpomp van Cyriel Versluys-Zulma De Keer - feitelijk hadden alle straatbewoners hun deel betaald voor deze pomp

Bij het huis hoorde ook een boomgaard met fruitbomen, en die stonden achter het huis. Dat betekende in feite dat de familie Versluys over iets meer financiële middelen beschikte dan de andere straatbewoners.

Op de Bareere bij Stien Claeys werd er de zaterdagavond en de zondag gebold met de krulbol. Dat duurde tot het donker was of nog langer, er werd zelfs gebold bij het licht van een stallantaarn. Verderop bij Raymond Standaert - "In de Grote Pot" - kon er ook 's winters gebold worden in de boltent, maar die hielden hun herberg open langs de Eeklose weg. Bollen en kaarten waren de veel en meest beoefende gezelschapsspelen, en iedereen leerde toen ook van kleinsaf de verschillende kaartspelen, zoals wiezen, bieden, enz... De belangrijkste gebeurtenis voor de straatbewoners was uiteraard de jaarlijkse Bareerekermis, met een bolling, een kaarting, of een vogelpikwedstrijd. Dan kwamen er ook mannen met het verboden kansspel "sinksiezen", dat gebeurde met teerlingen, ankers en zonnen en geld! Er stond altijd iemand op wacht om te zien of de "champetter" niet in de buurt kwam wanneer ze daarmee bezig waren.

Gewoonlijk werd er door de hergergijsers een speelman gevraagd om de kermis op te fleuren. Men hield het steeds bij dezelfde mannen; "Snare Claeys" was er één van en die vulde zijn magere lijf met meer pinten bier dan hij liedjes speelde, zo drinken kon die man, en Maurice Roelandts, anders genoemd "de Jonge Bert".

Die vormde met Snario zelfs een duo dat ook in de nabije en omliggende gemeenten furore maakte. Suzanne en Godelieve Van Hulle, de dochters van "t Champetterken" uit het straatje speelden ook uitmuntend en zongen erbij. Later kwamen Julien Claeys en Marcel De Smet die accordéonisten vervoegen; allemaal spelers die op de wijkkermissen voor de gepaste ambiance zorgden. Niet te vergeten was daar ook nog Lommeken die als geliefde drummer de uitverlorene was op Bareerekermis!

De allure van de kermis veranderde echter op slag, toen een aantal wijze mannen op het idee kwam om een valiezenkoers in te richten. Dat was na de oorlog, en het reglement van deze koers was heel eenvoudig: de deelnemers maakten elk op voorhand een valies gereed met daarin een zeker getal kledingstukken. Bij het startsein moest iedere deelnemer een valies openmaken dat niet door hemzelf was klaargemaakt, en de vlugste bij die verkleedpartij mocht als eerste vertrekken. Er waren drie ronden te rijden, van de Grote Pot naar Playie's - een nieuw bijgekomen herberg langs de Eeklose weg -, vervolgens naar de Bareere en dan langs het smalle wegeltje van de Veldkruisstraat, naar het Hoog Prijkel bij Gustje Paepe op het Keigat, dat was daar klimwerk.

Figuur 10 - het Hoog Prijkel - links de bazin Juliene Gillis - alias Juliene Paepe - bij de bolbaan voor haar herberg aan de rand van het bos - ideaal gelegen voor wandelaars én fietsers die de Keigatse bossen opzochten

Er was toen nog een herberg op het Hoog Prijkel - genaamd Huis Guido Gezelle - en bewoond door het Gentse gezin Mertens

Daarna terug naar beneden met een felle afdaling, over de Hellekoer door de zandweg die er toen nog was, en terug naar de Grote Pot. Doodeenvoudig dus, maar per herberg en per ronde was iedere renner verplicht een tussenstop te houden met daarbij het ledigen van een glas bier! Dat werden dus in totaal 12 pinten te drinken, voor velen was dit erger dan de koers zelf en er werd dan ook nogal wat afgelachen. René de Craemer werd eens winnaar, wellicht omdat hij het best de grote hoeveelheid bier kon verteren.

Maar Valentijn Van Kerschaever was het jaar daarna bijna een oog kwijt toen hij het smalle wegeltje niet meer paste en pardoes tussen de struiken in een gracht terecht kwam. De publieke belangstelling bleek echter een voltreffer te zijn, waardoor de koers een aantal jaren op de affiche bleef van Bareerekermis. Uiteindelijk en na een aantal jaren, verwaterde of verbierde ook deze atraktie, want zelfs voor de grootste drinkebroers werd dit van het goede teveel. Later kwamen er in de plaats echte wielervedstrijden op het programma van de kermis, ingericht door de wielerklub "Onze Roem". Dat was in hoofdzaak omdat er zoveel jonge gasten van de Brugstraat zich geroepen voelden het voorbeeld van Marcel Claeys te volgen. Het was René De Smet die het verst geraakte, hij beklom aan de zijde van de latere tourwinnaar Louison Bobet, de hoogste bergen in de voorste rijen van het rondepeloton, maar René zou jammer genoeg heel vroeg overlijden.

De Brugstraat was oorspronkelijk en eeuwenlang een aardeweg, later een kassei- en schorreweg, en die schorren waren in feite eveneens van hardsteen, maar zo hobbelig en onregelmatig gelegd dat het nu niet meer voor mogelijk gehouden wordt. Maar zo was het overal sinds de wegen met stenen belegd werden. In de middeleeuwen waren er in de ruime omgeving van de Brugstraat verschillende vijvers aangelegd, dat waren in feite waterputten waar vis in gekweekt werd; zo waren er ondermeer:

de Willekensvijver, de Kassantvijver, de Kwadevijver, de Middelvijver, de Werfvijver, Clercx- vijverken, de Bakkervijver, de Vuile vijver, de Klare vijver, en de Werfvijver. Dat wijst op een waterrijk gebied, hetgeen te verklaren is door de hoogte van de omgeving; immers bronnen ontspringen op hoger gelegen plaatsen. Het waren echter niet alleen vijvers die men toen met een naam bedacht, ook stukken akkerland kregen zo een stempel opgedrukt: Kassantveld, Lavendelbilk, Saams Veldeken, Prinsenwalleken, Hulseloogat, Stijnen, Vier Bunderen, Steyaerts Bilken, Kuiperkes, Oostveld, Strepe.

Namen van bossen en dreven die rondom de Brugstraat gelegen waren, of die er op aansloten: Pilkemstraat, Drongengoedbossen, Eekbos, Clercx dreve of Vlooidreve, de Belenbossen, de Steenovens, de Hulseloodreef, Pooverschorebos, de Kwade bos, de Hulseloobossen, de Hoge bos, het goed te Berhout met het Berhoutbos, de Biesbos, het Waterstraatje, Hulseloowalleken.

De volgorde van al deze benamingen die ik hier neerschrijf verloopt telkens vanaf de grens met het grondgebied van Knesselare, en eindigt aan het Kruis. De benamingen omvatten tevens een grondgebied dat zowel onder als boven de Brugstraat gelegen is.

Figuur 11 - het Waterstraatje - erneven loopt de Wagenmakersbeek richting Oostwinkel

Wanneer ik het aantal woningen van vroeger vergelijk met het huidige aantal, dan is er weinig verschil te bespeuren. Nog tot kort na de 2de wereldoorlog liep de Brugstraat tot aan het Kruis en daar woonde de familie Scheirlinck en boswachter De Muynck, en in de richting van de Eeklose weg stond er slechts één woning, die van Henri Boghaert aan de linkse kant.

Dat is nu nog hetzelfde gebleven tot aan de Bareere, maar nu begint de Brugstraat aan dat kruispunt. Daar stond op de linkse hoek de herberg van Stien Claeys - De Barreere - genaamd, en aan de overkant nog een herberg bewoond door de familie Roets, die hebben we reeds op foto afgebeeld. De Brugstraat ingaand was er vervolgens links het hoeveken van de familie Verhelst, later bewoond door Cyriel Matthys. Honderd meter verderop stond aan de rechterkant de woning van Edward Termont bijgenaamd "Eede Tramot", die man hield zich in hoofdzaak bezig met het kopen én verkopen van allerlei soorten kleine dieren en dierenvellen, waaronder ook mollenvellen, hij ving op zijn land ook veenmollen en kookte die tot een soort olie die gebruikt werd tegen brandwonden. Een weinig verder rechts was er de landbouwershoeve van Raymond Landuyt, daar heb ik nog geholpen als paardeknecht, een zeer leerzame en ook harde tijd als twaaljarige landbouwersknecht!

Aan de overkant links woonde Edward Van Campe of "Eedje", met zijn gezin, en daarnegen op een hoeve André Landuyt, de broeder van Raymond. Een weinig verder links woonde de weduwe Lammens, het kapelleken dat daar staat werd er gebouwd tijdens de oorlog, toen haar zoon René die door de Gestapo was aangehouden in Duitsland verbleef. Dan was er de woning van het gezin Claeys, vervolgens het gezin Blondia bijgenaamd "Berkostens", juist voor de oorlog waren dat de bezitters van de enige radio van de Brugstraat.

Daarnegen woonden Romain Floryn-Julienne Van Campe, vervolgens was er de woning van Irma Lammens, een weduwe. Een vijftal meters verder stond het huis van Theofiel Gillis, daarnegen het huis van het gezin Martens. Het gezin van Cyriel Versluys-Zulma De Keer woonde in het huis met de waterpomp, dat was de enige pomp van de straat waar iedereen meerdere keren per dag met een emmer om drinkbaar water kwam. Een weinig erachter maar niet op de straatgrond, woonde het gezin van Emiel De Smet. Aangebouwd aan de woning van Versluys woonde Leon De Roo-Madeleine Versluys en toen die verhuisden bleef Richard Versluys er wonen - een ongehuwde en aan de hand gehandicapte man -, dat huisje werd sinds mijn jeugdjaren afgebroken.

Het bouwvallig huis van René De Craemer iets verder werd eveneens in die periode afgebroken, dat zijn dus twee woningen die niet meer werden heropgebouwd, daardoor werd de aanééngesloten rij huisjes enigszins onderbroken. Dan volgde het huisje van Maurice Gillis en vervolgens was er de woning van Hendrik Speeckaert. Daarnegen woonde René Claeys en daarna was er de woning van Cyriel Speeckaert. De geburen van Cyriel waren het gezin Claeys, die er nog een tijdje een herberg hielden, omdat hun zoon Marcel een goede beroepsrenner werd. We zijn onderwijl aan het begin van de Hulseloodreef en de kerkwegel beland, en voorbij die kerkwegel stond nog één woning aan de linker kant, de woning van het gezin Cyriel De Smet.

Deze ganse rij huisjes die ik tot nu heb opgesomd stonden dus voor het merendeel op straatgrond gebouwd en zijn ondertussen bijna allen gerestaureerd. Ze waren allemaal klein en boden toch onderdak aan gezinnen met veel kinderen, dat was toen normaal voor de meeste echtparen. Wij, de familie Van Parys woonden in de Hulseloodreef, maar als postadres werd onze hoevewoning eveneens bij de Brugstraat gevoegd, dat kwam wellicht omdat er maar één huis stond in die dreef.

Aan de overkant van de woning van Cyriel De Smet stond de hoeve van Remi Matthys. Maar de volgende woningen van de Brugstraat stonden ruim drie tot vierhonderd meter verderop, en eigenaardig genoeg allemaal aan de rechtse kant. René De Vlieghe woonde er als eerstvolgende, dan het gezin van Gustje Vyncke en ernaast de familie Standaert. Op de hoek van de Brugstraat met de Hendelstraat stond de woning van Maurits Bral, tweehonderd meter verder was de thuis van Jozef Banckaert en nog een paar honderd meter daarna woonden Lambrecht's. Die mensen woonden daar zowat op het hoogste plateau van Ursel en hadden niet het uitzicht op het landschap onder hen zoals dit nu het geval is, er waren zowel voor als achter hun woningen veel bossen die het zicht belemmerden.

De "steenovens" waren zo een bosbestand, en dat omvatte een zeer grote oppervlakte die begon op de hoek van de Brugstraat met de Hendelstraat en zich uitstreckte tot aan de Wagenmakersbeek. Reeds tijdens wereldoorlog I hadden de Duitsers een tramspoor aangelegd van aan de Bareere tot aan de Kleitkalseide. Ze gebruikten dit zijspoor om hout én houtskool te vervoeren naar de Bareere, waar ze dus een aansluiting hadden met de buurtspoorweg Eeklo - Tielt. De bezetters hadden in de bossen ovens gebouwd om houtskool te branden, vandaar dan ook de naam "steenovens".

Daar waar nu het vliegveld de verdere doorgang belet, draaide de kasseiweg naar rechts, naar Maldegem-Kleit. Enkele honderden meters verder langs die Kleitkasseide, begon links de dreef die naar de Drongengoedhoeve leidde. Men kan die kasseiweg trouwens nog altijd bekijken bij het huidige Jagershof. Maar in feite liep de Brugstraat aan het hof van de familie Lambrecht ongeveer rechtdoor naar Knesselare. Dat was echter een onverharde weg die door de Drongengoedbossen liep en die bleef zowat evenwijdig met de hoofddreef van het Drongengoed haar weg vervolgen naar Knesselare, waar deze weg ook de naam Brugstraat verkreeg.

Maar sedert het einde van wereldoorlog II is gans dit bosgebied drastisch gewijzigd door de aanleg van het huidige militaire vliegveld, dat met een startbaan van dicht bij de 3.000 meters lengte, plus een evenwijdig lopende verkeersbaan, voor een grote vermindering van bossen heeft gezorgd op het grondgebied van Ursel.

Dat vliegveld heeft er ook voor gezorgd dat wij nu een grote omweg moeten doen om Kleit of Maldegem te bereiken. Hoewel het opengesteld is voor burgerluchtvaart en er zelfs twee vliegclubs gebruik van mogen maken, namelijk vliegclub Ursel en vliegclub Brugge, is het vliegveld toch verboden terrein voor de gewone burgers.

Een uitzondering wordt de laatste jaren gemaakt voor een evenement van paramilitaire en andere groeperingen die er een weekendschow met oude en nieuwe militaire voertuigen en vliegtuigen presenteren, met inbegrepen een militaria tentoonstelling voor de verzamelaars.

Figuur 12 - het einde van de start- en landingsbaan - foto genomen dicht bij Hulseloodreef en Hulseloowalleken

Langs weerszijden van de betonbanen is er een open waterriool afgedekt met roosterplaten. Het regenwater komt vandaar terecht in een rioolpijp die het water vlug afvoert naar de Wagenmakersbeek en zo komt het water terecht in het Schipdonkkanaal te Oostwinkel. Het kan dat er ook regenwater wordt afgevoerd naar de Eede die vervolgens Maldegem aandoet.

Het staat echter vast dat sedert de aanleg van het vliegveld de vroegere grondwaterstand in de omgeving van het vliegveld grondig werd verstoord, zodanig zelfs dat de gevolgen ervan bij zware onweders merkbaar zijn in de omliggende gemeenten, met wateroverlast als voornaamste belasting.

N.B.

Het blijkt nu dat dit probleem ook hogerhand werd vastgesteld, dit volgens een bericht in de krant het Nieuwsblad op datum van donderdag 2 oktober 2008 dat luidt als volgt:

“Maatregelen wateroverlast vliegplein Ursel”

“Oostwinkel-Ursel. De gemeenten Maldegem, Zomergem en Knesselare gingen op initiatief van gouverneur Denys samen met het ministerie van landsverdediging omtrent de waterproblematiek die het vliegveld van Ursel veroorzaakt. Het 32 hectare grote betonveld zorgt er bij hevige regenval voor dat de omliggende gebieden met flink wat wateroverlast te kampen hebben. Het vliegveld watert af langs twee hoofdrichtingen: ongeveer 12 hectare richting Driesbeek en 18 hectare richting Wagemakersbeek.”

Gouverneur Denys:

“Omdat de problemen richting Wagemakersbeek het grootst zijn, wordt eerst voor dat deel van de verharde oppervlakte een afvoervertraging geïnstalleerd. In de toezichtputten op de afvoerleidingen richting Wagemakersbeek worden op een tiental locaties houten schotten geplaatst die de doorstroomopening verkleinen. Hierdoor wordt het doorvoerdebiet afgeknepen en worden de piekdebieten tijdelijk in het afvoerstelsel gebufferd. Deze houten knijpconstructies werden door het Ministerie van Defensie al aangebracht.”

“Het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek zal deze maand nog peilmeters installeren, waardoor het knijpsysteem kan gemonitord worden. Over zes maanden worden de meetresultaten geëvalueerd in een opvolgingsvergadering. Eventueel worden de ingrepen dan bijgestuurd. Als de resultaten positief zijn, kan een analoog systeem worden gebouwd in de afvoer naar de Driesbeek,” besluit hij.

P. S. - Om te eindigen wil ik beklemtonen dat er heel wat veranderd is in en rond de Brugstraat sedert het einde van wereldoorlog II; bossen werden gerooid en niet meer heraangeplant, een paar huisjes en/of hoeveuwoningen verdwenen en het merendeel dat overbleef werd gerestaureerd zoals men dat zegt.

Nutsleidingen en electriciteitskabels werden gelegd en opgespannen en de oude waterpomp wordt niet meer gebruikt; de vroegere gezellige sleur en rompslomp van elke dag is gebannen uit het straatbeeld. Het geklabetter van houten klompen op de kasseistenen is niet meer te horen want nu ligt er beton, en men zit er nu s' avonds voor het T.V.scherf. De vroegere avondverhalen zijn verstomd tot een schimmig gefluister in mijn hunkerende geest; zelfs mijn vroegere schoolkameraden zijn mij bijna allen één na één voorgedaan in de stilte van de eeuwigheid. Gegroet oude vrienden, bewaar mij ergens een hoekje waar we samen nog eens ravotten kunnen!